

חגיגה ב

שמות פרק כג פסוק יז

שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶל פְּנֵי הָאֵדֹן ה' :

דברים פרק טז פסוק טז

שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׁבִעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יִרְאֶה אֶת פְּנֵי ה' רִיקָם :

שמות פרק יב פסוק יד

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לְכֶם לְזָכְרוֹן וְחֻמָּתָם אֹתוֹ חַג לַה' לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקֹּת עוֹלָם תִּחְגְּגוּהוּ :

דברים פרק טז פסוק יד

וְשָׁמַחְתָּ בְּחֻמָּתְךָ אֶתֶּה וּבְבִנְךָ וּבְבִתְךָ וּבְעַבְדְּךָ וּבְאִמְתְּךָ וְהַלְלוּ וְהִגַּדְתֶּם וְהִתְאוּם וְהִאֲלַמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ :

ספרי דברים פרשת ראה פיסקא קמג

וְלֹא יִרְאֶה אֶת פְּנֵי ה' רִיקָם, מִן הַצַּדִּיקָה וְחַכְמִים נִתְּנוּ שִׁיעוּר בֵּית שְׁמַי אֹמְרִים הֲרֵאִיה שְׁתֵּי כֶסֶף וּשְׂמֵחָה מֵעַה כֶּסֶף וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים הֲרֵאִיה מֵעַה כֶּסֶף וּשְׂמֵחָה שְׁתֵּי כֶסֶף.

הכל חייבין בראייה, חוץ מ:

חריש, שוטה, וקטן	וטומטום, ואנדרוגינוס	ונשים, ועבדים שאינם משוחררים	החגיגה, והסומא, והחוללה, והזקן, ומי שאינו יכול לעלות ברגליו
איזהו קטן - כל שאינו יכול לרכוב על כתפיו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית, דברי בית שמאי.	ובית הלל אומרים: כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית, שנאמר (שמות כ"ג) ראיה ראה		

בית הלל	בית שמאי	
הראייה	שתי כסף	מעה כסף
החגיגה	מעה כסף	שתי כסף

שאלה: הכל לאתווי מאי?

קושי/תגובה	תשובה
ולרבינא, דאמר: מי שחציו עבד וחציו בן חורין פטור מן הראייה, הכל לאתווי מאי?	מי שחציו עבד וחציו בן חורין
אלא למאן דאמר כולן תשלומין דראשון - הכל לאתווי מאי?	חגיגה ביום ראשון ונתפשט ביום שני
ודלא כי האי תנא. דתניא, יוחנן בן דהבאי אומר משום רבי יהודה: סומא באחת מעיניו פטור מן הראייה, שנאמר (שמות כ"ג) 'ראיה ראה' - כדרך שבא לראות כך בא ליראות, מה לראות בשתי עיניו - אף ליראות בשתי עיניו.	סומא באחת מעיניו
ודקא קשיא לך הא דרבינא - לא קשיא; כאן (דברי רבינא שפטור) - כמשנה ראשונה, כאן (הכל חייבים לאתווי חציו...) - כמשנה אחרונה. דתנן: מי שחציו עבד וחציו בן חורין - עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד, דברי בית הלל. אמרו להם בית שמאי: תקנתם את רבו, ואת עצמו לא תקנתם; לישא שפחה - אינו יכול, בת חורין - אינו יכול, ליבטיל? והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה, שנאמר (ישעיהו מ"ה) רא תהו כראוה רשעת רבה! אלא, מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין, וכותב לו שטר על חצי דמיו. וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי.	לעולם כדאמרי מעיקרא - מי שחציו עבד וחציו בן חורין

חוץ מחרש שוטה וקטן כו'.

הבהרה: קתני חרש דומיא דשוטה וקטן, מה שוטה וקטן - דלאו בני דעה, אף חרש - דלאו בר דעה הוא. וקא משמע לן כדתנן: **חרש שדיברו חכמים בכל מקום - שאינו שומע ואינו מדבר.** הא מדבר ואינו שומע, שומע ואינו מדבר - חייב.

הבהרה זו מסייעת לברייתא: תנינא להא, דתנו רבנן: **המדבר ואינו שומע - זהו חרש, שומע ואינו מדבר זהו אלם, זה וזה הרי הן כפקחין לכל דבריהם.**

מקור לדברי הברייתא: וממאי דמדבר ואינו שומע זהו חרש, שומע ואינו מדבר זהו אלם - דכתיב (תהלים ל"ח) **ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו.**
מקור אלטרנטיבי: ואיבעית אימא, כדאמרי אינשי: אישתקיל מילוליה (נוטריקון).

קושי על ההבהרה:

ברייתא	הבהרה ממשנתינו
מדבר ואינו שומע, שומע ואינו מדבר - פטור!	מדבר ואינו שומע ואינו מדבר חייב

תירוץ: אמר רבינא ואיתימא רבא: חסורי מיחסרא, והכי קתני: **הכל חייבין בראייה ובשמחה, חוץ מחרש המדבר ואינו שומע, שומע ואינו מדבר, שפטור מן הראייה.** ואף על פי שפטור מן הראייה - חייב בשמחה. ואת שאינו לא שומע ולא מדבר, ושוטה וקטן - פטור אף מן השמחה, הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה.

חיזוק מברייתא: תניא נמי הכי: **הכל חייבין בראייה ובשמחה - חוץ מחרש המדבר ואינו שומע, שומע ואינו מדבר - שפטורין מן הראייה.** ואף על פי שפטור מן הראייה - חייב בשמחה. ואת שאינו לא שומע ולא מדבר, ושוטה וקטן - פטורין אף מן השמחה, הואיל ופטורין מכל מצות האמורות בתורה.